

Svatý a spravedlivý Bůh (Jóel)

Texty na tento týden

Jl 1,1–4.12–20; 2,1.15; 3,1–5; 4,16–21; Sk 2,1–4.14–31

Základní verš

„Sám Hospodin dá povel svému vojsku. Jeho šiky jsou nescíslné. Mocný je ten, kdo vykoná jeho rozkaz. Hospodinův den je veliký a přehrozný! Kdo mu odolá?“ (Jl 2,11)

Hlavní myšlenka

Bůh může dopustit krizi na svůj lid, aby si uvědomil jak svou závislost na něm, tak i potřebu duchovní obnovy.

Když bylo jižní judské království pustošeno masivní pohromou v podobě kobytek a sucha, viděl prorok Jóel, současník Ámose a Ozeáše, znamení „velikého a hrozného dne soudu“ (Jl 3,4). Tváří v tvář krizi takových rozměrů a intenzity vyzývá všechny obyvatele Judy, aby se vzdali hříchu a navrátili se k Bohu. Popisuje kobylinky jako trest, který dopadl na nevěrný Izrael.

Jóel v proroctví naznačuje, že kobyلكová pohroma je jen náznakem budoucích Božích soudů. Tento soud však přinese nebývalá požehnání těm, kdo jsou Pánu věrní a kdo poslouchají jeho učení; to znamená, že soud může vést ke spáse a vykoupení těch, kteří se podřídí Hospodinovu vedení.

Národní katastrofa

¹Slovo Hospodinovo, které se stalo k Jóelovi, synu Petúelovu. ²Slyšte to, starší, pozorně naslouchejte, všichni obyvatelé země: Stalo se něco takového za vašich dnů anebo za dnů vašich otců? ³Vypravujte o tom svým synům a vaši synové svým synům a jejich synové dalšímu pokolení: ⁴Co zbylo po housenkách, sežraly kobyly, co zbylo po kobylkách, sežrali brouci, co zbylo po broucích, sežrala jiná havěť. ¹²Vinná réva uschla, zvadl fíkovník, granátový strom i datlovník a jabloň, všechno polní stromoví je suché. Lidským synům vyschl zdroj veselí. (Jl 1,1–4.12)

Osobní studium

Prorok, který žil v zemědělské společnosti, burcuje rolníky, že důsledky ztráty obilí a ovoce budou ne-do-zírné. Ekologická zkáza takového rozsahu by mohla zcela ochromit hospodářství národa na mnoho let. Kromě toho, že přijdou o jídlo, stín a dřevo, hrozí jim, že dojde k narušení vrchní vrstvy půdy. Některé ovocné stromy v Palestině začínají plodit teprve po dvaceti letech růstu. Zemědělská devastace a odlesnění byly vlastně typickou taktikou invazních armád, které se snažily potrestat poražené tím, že jim znemožnily jakoukoli vyhlídku na brzké zotavení.

V Jl 1,4 je velmi podrobně popsána intenzita a rozsah pohromy. Zkázu způsobenou kobyčkami ještě zhoršovalo sucho. Veškerá úroda, s níž rolníci počítali, uschla. Byli zoufalí, protože neměli co jíst ani prodávat; neměli dokonce ani osivo, aby znovu zaseli. Tak velkou katastrofu jejich předci nepamatovali. Měli o ní vyprávět i příštím generacím. K podobné katastrofě nikdy předtím nedošlo.

Prorok rovněž oznamuje zničení takových plodin, jako jsou hrozny, obilí a také oleje, které byly v izraelské zemi základními potravinami (Dt 14,23; 18,4). Vinná réva a fíkovník symbolizují v Bibli poklidný život v zaslíbené zemi s hojností Božích požehnání (1Kr 5,5; Mi 4,4; Za 3,10). Idylickým obrazem míru a blahobytu je možnost sedět pod vinnou révou a pod fíkovníkem. To vše je ohroženo Božím soudem, který si přivodili svými hříchy.

Žně byly obdobím radosti (Ž 4,8 Iz 9,2). Ačkoli půda v Izraeli byla darem od Hospodina, stále patřila Bohu. Bůh předpokládal, že se Izrael stane věrným správcem. A především očekával, že ho lidé budou uctívat a poslouchat, protože právě On jim tuto zemi dal.

Aplikace

I my jsme obdrželi od Boha mnoho darů. Jaké to jsou? Jak si jich vážíš? Co můžeš udělat pro to, abys byl dobrým správcem?

Trubte na polnici!

¹³Kněží, opásejte se k nařikání, kvílejte, sluhové oltáře, vejděte, nocujte v žiněných suknicích, sluhové mého Boha, neboť dům vašeho Boha je zbaven obětních darů a úliteb. ¹⁴Uložte půst, svolujte slavnostní shromáždění, shromážděte starší, všechny obyvatele země, do domu Hospodina, svého Boha, a úpějte k Hospodinu. ¹⁵Běda, ten den! Blízko je den Hospodinův! Přivalí se jako zhouba od Všemohoucího. ¹⁶Což nám není přímo před očima odtržen pokrm, od domu našeho Boha radost a jásoť? ¹⁷Zrno zaschlo pod hroudami, sklady jsou zpustošené, sýpky rozbořené, obilí uschlo. ¹⁸Jak těžce oddychuje dobytek! Stáda skotu se plaší, nemají pastvu; stáda bravu se plouží. ¹⁹K tobě, Hospodine, volám. Stepní pastviny pozřel oheň, všechno polní stromoví sežehl plamen. ²⁰Dobytěk na poli po tobě prahne, v potocích vyschla voda, stepní pastviny pozřel oheň. (Jl 1, 13–20)

¹Trubte na polnici na Sijónu, křičte na poplach na mé svaté hoře, ať se třesou všichni obyvatelé země, neboť přichází den Hospodinův. ¹⁵Trubte na polnici na Sijónu, uložte půst, svolujte slavnostní shromáždění! (Jl 2, 1. 15)

Osobní studium

Když dojde k přírodním katastrofám, vyvstane mnoho otázek. Proč Bůh dopustil, aby se to stalo? Proč někteří lidé přežili, zatímco jiní zemřeli? Můžeme si z toho vzít nějaké poučení? Jóel nepochyboval o tom, že kobylová pohroma může vést k hlubšímu pochopení Božího vesmírného plánu. V 1. kapitole dává prorok do souvislosti národní krizi s duchovní situací v zemi. Kobylinky neponechaly nic, co by se dalo obětovat Hospodinu. Obětování obilí (přidavná oběť) a nápojů (úlitba) bylo podle pokynů zaznamenaných v Ex 29,40 a Nu 28,5–8 součástí každodenního obětování v chrámu. Když byly zastaveny oběti, bylo to znamením katastrofální situace. Bylo to varování pro lid, aby si uvědomil závažnost svého stavu. Neschopnost přinášet oběti symbolizovala porušení smlouvy mezi Bohem a Izraelem. Avšak na rozdíl od mnoha jiných proroků Jóel nevěnoval mnoho času rozebírání nedostatků lidí. Mnohem více ho zajímal lék, který Izraeli předepsal božský Lékař.

Co říká v Jl 1,13–20 prorok lidu? Jakkoli se jednalo o výjimečné okolnosti, v jakém směru je to, co je zde řečeno, úpěnlivou prosbou, s níž se běžně setkáváme v celé Bibli, a to jak ve Starém, tak v Novém zákoně?

Prorok naléhá na duchovní vůdce, aby svolali celý národ ke dni modliteb a půstu. Vyzývá lidi, aby důkladně pátrali ve svých srdcích, vzdali se svých hříchů a navrátili se k Bohu. Tak vyjdou z této zkušenosti s obnovenou důvěrou v Boží lásku a spravedlnost. A tak by nakonec mohla tato katastrofa přivést věřící k hlubšímu vztahu s jejich Pánem.

V celém Písmu je Bůh popisován jako Pán nad přírodou, její Stvořitel a Udržovatel, který ji používá ke svým záměrům. Prorok Jóel říká, aby lidé zasažení touto „přírodní“ katastrofou roztrhli spíše svá srdce než oděv, a tak je otevřeli Boží milosti a slitování.

Aplikace

Mohou nás postihnout katastrofy v mnoha podobách. Když se tak stane, jakých biblických zaslíbení se můžeme přidržet, abychom načerpali naději a sílu k vytrvalosti, bez ohledu na to, jak těmto katastrofám rozumíme nebo jak chápeme jejich příčiny? Jaká zaslíbení mají pro tebe zvláštní význam?

Dar Božího Ducha

¹I stane se potom: Vyleji svého ducha na každé tělo. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění. ²Rovněž na otrocky a otrokyně vyleji v oněch dnech svého ducha. ³Způsobím, že budou na nebi i na zemi divné úkazy: krev a oheň a sloupy dýmu. (Jl 3,1–3)

¹Když nastal den Letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. ²Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchr, a naplnil celý dům, kde byli. ³A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; ⁴všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. ... ¹⁴Tu vystoupil Petr spolu s jedenácti, pozvedl hlas a oslovil je: „Muži judští a všichni, kdo bydlíte v Jeruzalémě, toto vám chci oznámit, poslouvejte mě pozorně: ¹⁵Tito lidé nejsou, jak se domníváte, opilí – vždyť je teprve devět hodin ráno. ¹⁶Ale děje se, co bylo řečeno ústy proroka Jóele: ¹⁷,A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny. ¹⁸I na své služebníky a na své služebnice v oněch dnech sešlu svého Ducha, a budou prorokovat. ¹⁹A učiním divy nahoře na nebi a znamení dole na zemi: krev a oheň a oblaka dýmu. ²⁰Slunce se obrátí v temnotu a měsíc se změní v krev, než přijde den Páně, velký a slavný; ²¹a každý, kdo vyzývá jméno Páně, bude zachráněn.“ (Sk 2,1–4.14–31)

Osobní studium

V den Letnic apoštol Petr oznámil, že Hospodin splnil své zaslíbení ohledně vylití Ducha svatého, které dal skrze Jóela. Na znamení Božího nadpřirozeného zásahu do dějin lidstva způsobí Bůh při vylití Ducha zázračné úkazy viditelné v přírodě, a to jak na zemi, tak na nebi.

„Když Bůh nechal prostřednictvím proroka Jóela popsat příchod velkého dne Páně, slíbil také mimořádné působení Božího Ducha (Jl 2,28). Toto prorockví se zčásti vyplnilo sesláním Ducha o Letnicích, dokonale se však naplní v projevu Boží milosti, která bude provázet závěrečné působení evangelia.“ (VDV 11; GC 11)

V bezprostředním kontextu knihy Jóel přijde po pokání velké vylití Božího Ducha, což povede k úžasnému oživení. Namísto zkázy bude následovat Boží dar požehnání. Hospodin ujišťuje svůj lid, že obnoví stvoření a vysvobodí národ od utiskovatelů.

Duch je vylit na Boží lid, stejně jako se olej pomazání vyléval na hlavy těch, které si Bůh vyvolil ke zvláštní službě. Duch přináší také dar moci, který Bůh uděluje určitým lidem, aby pro něj mohli vykonat zvláštní dílo (Ex 31,2–5; Sd 6,34). Pouze v tomto jedinečném okamžiku nabývají projevy Ducha obrovských rozměrů. V tomto důležitém okamžiku dějin bude spasení dostupné všem, kteří hledají Boha. Boží Duch dopadne na všechny věrné, bez ohledu na věk, pohlaví nebo společenské postavení, čímž bude naplněno Mojžíšovo přání, aby se všichni Hospodinův lid stal proroky a aby jim Hospodin dal svého Ducha (Nu 11,29).

Aplikace

Co můžeš ve svém životě udělat, abys byl ochotnější přijmout vylití Ducha svatého?

Hlásání Božího jména

4Slunce se zastře tmou a měsíc krví, dříve než přijde den Hospodinův, veliký a hrozný. 5Avšak každý, kdo vyzývá Hospodinovo jméno, se zachrání. Na hoře Sijónu a v Jeruzalémě budou ti, kdo vyzvali, jak řekl Hospodin, spolu s těmi, kdo přežili, jež Hospodin povolá. (Jl 3,4.5)

Osobní studium

Zastření slunce tmou a proměnu měsíce v krev bychom neměli chápat jako přírodní katastrofy, ale jako nadpřirozená znamení blížícího se dne Hospodinova. V biblických dobách mnohé pohanské národy uctívaly nebeská tělesa jako své bohy. Mojžíš řekl Izraelcům, aby to nikdy nedělali (Dt 4,19). V tomto smyslu Jóelovo proroctví předpovídá, že až Hospodin přijde soudit, modly pronárodů budou pohasínat. Jl 4,15 dodává, že dokonce i množství hvězd ztratí svou moc a přestanou svítit, protože přítomnost Hospodinovy slávy vše zastíní.

„Vzývat Hospodinovo jméno“ v Písmu neznamená pouze nazývat se Božím následovníkem a dovolávat se jeho zaslíbení. Tento výraz může znamenat i „hlásání Božího jména“. Bůh povolává lidi, aby svědčili druhým o tom, co dělá pro tento svět. Abraham budoval oltáře a hlásal Boží jméno v kenaanské zemi (Gn 12,8). Mojžíšovi na hoře Sínaj Bůh představil svou dobrotu a milost (Ex 33,19; 34,5). Žalmista vybízí věrné, aby vzdali Bohu chválu a vzývali jeho jméno tím, že uvedou národům ve známost jeho skutky (Ž 105,1). Stejná slova se nacházejí i v chvalozpěvu vykoupených, který složil prorok Izajáš (Iz 12,4).

„Hlásat Hospodinovo jméno“ znamená, že jsme poslové radostné zvěsti o tom, že Bůh stále vládne světu. Jsme povoláni však i k tomu, abychom představovali lidem Boží skutky a jeho charakter. Vyprávěme každému o Božím velkorysém daru spasení, který je nabídnut každému člověku.

Aplikace

Co pro tebe znamená „vzývat Hospodinovo jméno“? Jak to prakticky děláš? Jak se to projevuje v tvém životě?

Útočiště v dobách nesnázi

¹⁶Hospodin vydá řev ze Sijónu, vydá hlas z Jeruzaléma, zachvějí se nebesa i země. Hospodin je útočiště svého lidu a zástita synů Izraele. ¹⁷I poznáte, že jsem Hospodin, váš Bůh, že přebývám na Sijónu, na své svaté hoře. Jeruzalém bude opět svatý a nebudou jím už procházet cizáci. ¹⁸A stane se v onen den, že z hor bude kanout mladé víno, z pahorků poteče mléko, všemi judskými potoky bude proudit voda, z Hospodinova domu vytryskne pramen a napojí Úval akácií. ¹⁹Z Egypta bude zpustošený kraj, z Edómu zpustošená step za násilí na synech judských, za to, že v jejich vlastní zemi prolévali nevinnou krev. ²⁰Ale Judsko bude osídleno navěky, Jeruzalém od pokolení do pokolení. ²¹Jejich krev prohlásím za nevinnou, nikoho nenechám bez trestu. Hospodin přebývá na Sijónu. (Jl 4,16–21)

Osobní studium

Bibliční proroci přirovnávají příchod Božího soudu k řevu lva, tedy ke zvuku, před nímž se každý třese (Jl 4,16; Am 1,2; 3,8). Sijón označuje v Bibli místo, kde se v Jeruzalémě nachází Boží pozemský trůn. Odtud Bůh potrestá nepřítele, ale zároveň bude hájit svůj lid, který trpělivě čeká na jeho vítězství.

Poslední Boží soud, jak jej líčí Písmo, je pro některé lidi těžko pochopitelný. Je dobré mít na paměti, že zlo a hříchy jsou velmi reálné. Stojí za nimi mocnosti, které bojují proti Bohu a ničí vše na světě. Bůh je nepřítelem zla. Jóelova slova i nás vyzývají, abychom zkoumali své životy a ujistili se, zda jsme na Boží straně.

Přečti si Mt 10,28–31. Jak ti tyto verše pomáhají i v pohnutých dobách pochopit, co jsme dostali v Ježíši?

Hospodin pomáhá těm, kdo setrvávají ve víře. Může seslat na zemi zkázu (Jl 4,1–15), avšak jeho lid by se skutků Božích svrchovaných soudů neměl bát, protože zaslíbil, že jej ochrání (Jl 4,16). Dal mu své slovo ujištění. Jeho svrchované a milostivé skutky dokazují, že je věrným Bohem smlouvy, který již nikdy nedovolí, aby byl spravedlivý zahanben (Jl 2,27).

Jóelova kniha končí vizí proměněného světa, v níž středem nového Jeruzaléma protéká řeka, symbol přítomnosti samotného věčného Boha mezi lidem, jemuž odpustil (Jl 4,18–21).

Toto prorocké poselství nás vybízí, abychom se nechali vést Duchem svatým, z celého srdce usilovali o křesťanský život a pomáhali těm, kteří dosud neznají Ježíše Krista. Když tak činíme, dovoláváme se Božího zaslíbení, že Kristus bude neustále s námi skrze Ducha svatého, jenž přebývá v srdcích věrného Božího lidu.

Aplikace

„Musíme dokonale poznat svůj skutečný stav, jinak nepocítíme potřebu Kristovy pomoci. Jestliže nepochopíme, že nám hrozí nebezpečí, nebudeme hledat bezpečný úkryt. Pokud nepocítíme bolest svých ran, nezatoužíme po uzdravení.“ (PM 79; COL 158) Jak rozumíš svému „skutečnému stavu“? Jakými bolestmi trpíš? Jakou máš zkušenost s „bezpečným úkrytem“, který máme zaslíbený v Kristu?

Podněty k zamyšlení

Prorokovo jméno „Jóel“ bylo v biblických dobách běžné a znamená „Hospodin je Bůh“. Toto jméno vystihuje téma knihy – pouze Bůh je absolutně svatý a spravedlivý, jeho dílo je na zemi svrchované. Dějiny jeho lidu i dějiny národů má ve svých rukou. Totéž platí i o životě každé lidské bytosti.

„Před námi je poslední bitva velkého sporu mezi pravdou a klamem. V této bitvě se neutkají věřící s nevěřícími, nýbrž vyznavači biblického náboženství s vyznavači náboženství tradic a pověr. ... Bůh nás volá k obnově a proměně. Je nutné, aby z kazatelen zaznívalo ničím neředitelné biblické poselství. Mnoho současných kázání není provázáno mocí, která probouzí svědomí a přináší duši život. Ve většině případů posluchači nemohou spolu s učedníky vyznat: ‚Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?‘ (L 24,32) Dovolte, aby Boží slovo promlouvalo k lidským srdcím. Umožněte těm, kteří doposud slýchávali jen lidské teorie, aby zaslechli hlas toho, který má moc připravit duši člověka k přijetí věčného života.“ (OSU 235; PK 626)

Otázky k rozhovoru

- 1. Vzhledem k tomu, že žijeme na konci časů a čekají nás závažné a alarmující události, v jakých směrech je pro nás Jóelovo poselství obzvláště důležité?*
- 2. Přečtěte si celou knihu Jóel najednou a odpovězte na tuto otázku: Do jaké míry platilo Jóelovo poselství pro jeho generaci a do jaké míry se jeho aplikace týkala budoucnosti?*
- 3. Jóelova kniha popisuje různé druhy požehnání, které Bůh vylévá na svůj lid. Dělá toto prorockví rozdíl mezi materiálními a duchovními požehnáními? Pokud ano, jak?*
- 4. Jak nám chápání velkého sporu pomáhá porozumět zkouškám a pohromám, jimž tento svět čelí?*
- 5. Citát Ellen Whiteové uvedený v tomto oddílu se dotýká „náboženství tradic a pověr“. Co to znamená? Jak poznáme, zda vyznáváme biblické náboženství, či náboženství tradic a pověr?*